

Т.Б. Кушнір, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

УНІВЕРСИТЕТСЬКА НАУКА ЯК ОСНОВА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ОСВІТИ ТА ДЕРЖАВИ

Зasadничим принципом системи навчання в сучасному університеті є органічне поєднання освіти з науковою діяльністю. У європейській термінології така взаємодія визначається як «навчання через дослідження». Університети надають освітні послуги молодому поколінню, наповнюють наукову сферу майбутніми вченими, які володіють сучасною методологією науки, забезпечуючи при цьому індивідуальний розвиток особистості. Організована в університетах наука, у свою чергу, продукує та передає освіті нові знання та останні передові досягнення, які і формують її зміст. Така модель організації університету забезпечує високу якість надання послуг у галузі освіти, сприяє формуванню сучасного науково-інноваційного середовища, і, як наслідок, розвитку держави.

Взаємовідносини учасників освітньо-наукового процесу будуються згідно Стратегії реформування вищої освіти в Україні, Закону України «Про вищу освіту», визначені у Великій хартії університетів та мають на меті створення культури якості вітчизняної освіти та формування єдиних ціннісних орієнтирів розвитку університетів. Розвиток науки є одним з напрямків підвищення їх міжнародної конкурентоспроможності, бо це впливає на можливість включення українських ВНЗ до світових рейтингів.

За рейтингом QS World University Rankings, до списку найкращих із 800 університетів планети за 2014-2015 роки увійшли шість українських ВНЗ [1], що на 2 більше ніж у попередньому році.

Реальне поєднання науки й освіти в університеті відбувається, перш за все, під час навчання в аспірантурі та докторантурі, де ключовою складовою навчання є поширення знань через проведення досліджень. Але з метою фактичного наближення за якістю й рівнем підготовки до західних стандартів (докторських програм PhD), необхідно змінювати характер і суть навчання, запроваджувати в українських університетах сучасні докторські програми та інститут постдоків, якого фактично немає.

Гарним прикладом органічного поєднання науки і освіти, наприклад, в Харківському державному університеті харчування та торгівлі є щорічні викладацькі та студентські науково-практичні

конференції, наукова співпраця кафедр зі студентами у вигляді керівництва написанням випускних кваліфікаційних робіт, підготовки студентських наукових робіт до участі у всеукраїнських та іншого рівня конкурсах, консультування учасників щорічних олімпіад за напрямками підготовки, діяльності наукових гуртків, проведення науково-методичних семінарів, виконання кафедральних науково-дослідних робіт, видання у співавторстві або самостійно магістрантами наукових розробок.

Подібні форми активної взаємодії спостерігаються у діяльності більшості вітчизняних університетів, що сприяє створенню на їх базі потужних наукових центрів, де відбувається безперервний процес наукового пошуку, дискусій, творчого спілкування та передачі знань, досвіду і вмінь новому поколінню дослідників, підвищується рівень дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, тобто реалізується єдність навчання і наукових досліджень.

Але у цілому наукова робота у діяльності більшості університетів є незначною. Цьому заважає висока завантаженість викладанням, слабка технічна вузівська оснащеність, незадовільна комплектація університетських бібліотек науковою та навчальною літературою, відсутність доступу до електронних баз наукової інформації, обмеженість фінансування, відсутність вітчизняних грантових програм, низький відсоток викладачів, які вільно володіють іноземними мовами.

Усунення або вирішення означених проблем, за умов активізації інтеграції науки і освіти, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності університетів та зростанню їх іміджу, академічної мобільності студентів і викладачів, мотивації студентів до навчання і самореалізації в наукових дослідженнях, престижу наукового працівника, об'єднанню однією ціллю викладачів і студентів.

Таким чином, університетська наукова діяльність як запорука успішного функціонування та конкурентоздатності галузі освіти, має стати підставою розвитку держави.

Список джерел інформації

1. До рейтингу найкращих університетів світу потрапили 6 українських ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/svit/do-reytingu-naykraschih-universitetiv-svitu-potrapili-6-ukrayinskih-vnz-infografika-428385.html>.